

Utdannings- og forskningsdepartementet
Postboks 8119 Dep
0032 Oslo

Vår saksbehandler/
Tone Vislie, 22 03 71 22

Vår ref. 2003/01835   Oslo,
30.01.2004

Deres ref.
200307611-/ANG

NOU 2003:25 Ny lov om universiteter og høyskoler - Høringsuttalelse

Det vises til brev av 30.09.03 fra Departementet hvor Forskningsrådet inviteres til å avgi en høringsuttalelse til NOU 2003:25 "Ny lov om universiteter og høyskoler" (Ryssdaluutvalget).

Forskningsrådet vil konsentrere sin uttalelse om overordnede spørsmål av spesiell betydning for universitetene og høyskolene som forskningsinstitusjoner. Det sentrale for Forskningsrådet er hva som vil gjøre UoH-institusjonene best rustet til å inngå i et nasjonalt forskningsstrategisk system og til å møte de utfordringer som sektoren står overfor når det gjelder å fremme forskning på internasjonalt nivå innen alle fag.

Etter Forskningsrådets syn er det uheldig at innstillingen ikke gir en tilfredsstillende analyse og vurdering av hvilke konsekvenser (faglige og økonomiske) de sentrale anbefalingene, særlig forslagene om tilknytningsform til Staten, vil kunne få. Argumentene og begrunnelsene, både fra flertallet og mindretallet, er langt på vei basert på en sammenfallende beskrivelse av dagens virkelighet og utfordringer i UoH-sektoren, men konklusjonene mht nødvendige tiltak er forskjellige. Etter Forskningsrådets syn burde det i innstillingen vært gitt en bedre begrunnelse for hvorfor flertallets forslag vil kunne gi en mer optimal situasjon for UoH-sektoren enn mindretallets forslag. Innstillingen synes også å mangle en nærmere analyse av hvilke fullmakter institusjonene trenger som de ikke har i dag, og hvilke som eventuelt kan gis uten at det er nødvendig å endre institusjonenes status. Innstillingen er også uklar mht hvilke konsekvenser eventuelle forandringer av universitetenes juridiske og formelle status vil kunne få.

Forslaget til lov som fremmes i innstillingen, er preget av at utvalget i stor grad betrakter universitetene og høyskolene som undervisningsinstitusjoner, mens deres funksjoner som forskningsinstitusjoner tillegges mindre vekt. En lov om universiteter og høyskoler må, etter Forskningsrådets syn, også vektlegge institusjonenes oppgaver som forskningsinstitusjoner, forskningens og forskernes uavhengighet, samt forskningsetiske spørsmål. Forskningsrådet vil

følgelig anmode Departementet om sterkere å vektlegge forskningsaspektet i et videre arbeid med en ny lov for UoH-sektoren.

UoH-sektoren har gjennomført mange store endringer i de siste par år, primært som ledd i implementeringen av Kvalitetsreformen. Denne reformen har gitt universitetene og høyskolene en betydelig friere stilling både faglig, organisatorisk og økonomisk, og dermed større handlekraft og mulighet til å realisere faglige mål og ambisjoner. Forskningsrådet stiller derfor spørsmål ved om det er fornuftig å utsette sektoren for nok en omfattende reform med betydelige endringer før man ser effektene av Kvalitetsreformen. UoH-sektoren har lagt ned betydelig arbeid i implementeringen av reformen, og det synes riktig at institusjonene får "fred" noen år før det settes i verk nye større endringer. Konsekvensene av de endringene som Kvalitetsreformen har ført til, bør vurderes før eventuelle nye forandringer pålegges.

Forskningsrådet ser det som viktig at norsk forskning og utdanning kan sees som et samlet nasjonalt system. Staten må ha et ansvar for høyere utdanning og forskning og kunne utvikle en samordnet nasjonal strategi for sektoren. Norge må, som et lite land, forvalte ressursene optimalt for at den nasjonale forskningen skal ha høy kvalitet og effektivitet og kunne hevde seg i den internasjonale konkurransen. Etter Forskningsrådets syn vil en tilknytningsform til Staten som forvaltningsorgan, gi bedre mulighet for å utvikle en nasjonal strategi for norsk forskning, til å samordne norsk forskning og høyere utdanning i et nasjonalt og internasjonalt perspektiv, og til å skape de gode forskningsmiljøene. Den langsiktige kompetanseoppbyggingen og de små og "ulønnsomme" fag vil lett kunne få behov for særordninger. Forskningsrådet går derfor inn for at dagens tilknytningsform som forvaltningsorgan, beholdes for de statlige UoH-institusjonene inntil videre.

Når det gjelder interne organisatoriske forhold og representasjonsforhold i styringssystemene i universitetene og høyskolene, vil Forskningsrådet begrense sine kommentarer til å påpeke at det generelt må utvises fleksibilitet og dessuten tas hensyn til institusjonenes egne oppfatninger i slike saker. Forskningsrådet vil også peke på at institusjonene i UoH-sektoren er heterogene, og at det således ikke er gitt at samme styringsmåte bør gjelde for alle institusjonene. Det bør derfor åpnes for en viss frihet for institusjonene på dette punkt. For Forskningsrådet er det viktig at institusjonene får en styrings- og ledelsesstruktur fra toppnivå ned til det utøvende nivå, som setter institusjonene i stand til å utøve faglig og strategisk ledelse, til å utvikle forskningsstrategier, foreta prioriteringer, og til å lede forskningsvirksomheten på en god måte.

Til slutt vil vi understreke viktigheten av det et samlet utvalg er enig om, nemlig at faglig uavhengighet og akademisk frihet er absolutte forutsetninger for UoH-sektoren.

Med vennlig hilsen
Norges forskningsråd

Geir Stene-Larsen
Hovedstyrets leder

Christian Hambro
Adm. direktør